

Feljton

Haški tribunal:
političko tijelo ili
nepristrasni sud (11)

Srebrenica za Srbijance najveći zločin srpskih snaga

Većina Srbijanaca uvjerena je da je Milošević kriv ne samo za ono za što ga tereti Hag nego i kršenje domaćih zakona • SAD "krive" za NATO-ovu akciju • Jugoslovensku nesreću "skrivila" međunarodna zajednica

Masakr na sarajevskoj pijaci Markale, opsada Sarajeva i masakr u Srebrenici tri su ključna događaja iz rata u BiH utisnuta u sjećanje Srbijanaca, pokazalo je istraživanje javnog mnjenja koje je provela Agencija za strateški marketing 2001. godine.

Priredile:
Džejna HASANBEGOVIĆ
i Aldijana OMERAGIĆ

Analizirajući uzroke nepovjerenja prema Haškom tribunalu, Inicijativa naučnika ili, preciznije, jedan od istraživača **Eric D. Gordy** odlučio je uporediti rezultate nekolicine ispitivanja javnog mnjenja u Srbiji.

Radikalni radikali

Istraživanje iz 2003. pokazalo je široko rasprostranjeno nepovjerenje i nizak stepen kredibiliteta Tribunala u očima ispitanih građana Srbije. ICTY je, naročito među pristalicama partije političke desnice, okarakterisan kao "najveća prijetnja". Tako 89 odsto pristalica Srbijske radikalne partije (SRS) i 85 odsto pristalica Socijalističke partije Srbije (SPS) vjeruje da ICTY prijeti sigurnosti Srbije. Ovi su procenti manji među pristalicama nekolicine liberalnih stranaka (42 odsto) i Demokratske partije (37 odsto).

Unatoč ogromnom procentu nepovjerenja, samo 14 odsto svih osoba koje su ispitane tokom ovog istraživanja kategorički se usprotivilo saradnji sa ICTY, dok se čak 85 odsto izjasnilo za saradnju, navodeći različite razloge za to, od onih koji su povezani sa pravdom do drugih, ekonomskih.

Još jedna kontradiktornost je isplivala na površinu kada su istraživači upitali Srbijance koliko su zapravo informirani o ICTY. Pokazalo se da samo mali dio njih ICTY smatra važnim pitanjem za zemlju. Svega šest odsto ispitanika se izjasnilo da su dobro informirani od Tribunalu, dok se 68 odsto izjasnilo da o njemu zna "malo" ili "vrlo malo". Prenos suđenja **Slobodanu Miloševiću** "redovno ili često" gledalo je samo osam odsto ispitanih, dok se 66 odsto izjasnilo da ga " rijetko prati".

Iako rezultati pokazuju da Srbijanci premalo gledaju prenos iz haške sudnice, veliki je procenat onih koji sumnjaju u nepristranost svih suđenja koja se vode pred ICTY. No, to ne znači da su uvjereni i da je Milošević nekužan.

"Većina ga ljudi smatra krivim za nešto", konstatirao je Gordy.

I, dodao da se ključne polemike ipak vode oko toga treba li mu suditi pred ICTY ili domaćim sudovima. Istraživanja pokazuju da bi većina ljudi Miloševića voljela vidjeti procesuiranim, no, radije za kršenje domaćih za-

kona, nego međunarodnog prava.

Srbijanci daju prednost suđenju na domaćem terenu, jer vjeruju da bi se, u slučaju da Milošević bude osuđen pred ICTY, osuda mogla svesti na objavljivanje kolektivne krivice.

"Izručavanje Miloševića Hagu nije posebno uznemirilo javno mnjenje u Srbiji. Tri četvrtine građana smatra da bi ljudima optuženim za ratne zločine, uključujući i Miloševića, trebalo suditi, a kada kažu suditi, oni, obično, misle da bi trebali biti i osuđeni, što znači da su ljudi ubijedeni u tu krivicu", citirao je Gordy direktoricu is-

renja u domaće pravosudne institucije.

No, vratimo se istraživanju iz 2001.

Upitani da navedu najvažniji razlog NATO-ove intervencije na SR Jugoslaviju 1999. godine, 29,8 odsto ispitanika je kao uzrok djelovanju NATO-a navelo "politiku Miloševićevog režima". Ostatak, 55,2 odsto vjeruje da je razlog ove intervencije politički ili ekonomski interes Zapada.

Kada im je ponuđeno da biraju ko je "više kriv za nesreću", oni su izabrali: Slovence (45,3 odsto), radije nego Srbe (10,8 odsto); SAD (27,3 odsto) više nego NATO (25,2 odsto); Miloševića (42 od-

Slobodan Milošević u haškoj sudnici

traživačkog centra Instituta za društvene nauke u Beogradu **Ljiljanu Bačević**.

U rezimeu ispitivanja javnog mnjenja iz 2001. ona je zapisala i ovo:

"Rezultati ispitivanja javnog mnjenja pokazuju potpunu ravnodušnost ubjedljive većine javnosti prema Miloševiću. Jedina kontroverza za njih je da li bi mu se trebalo suditi u Hagu, prije nego u Srbiji. Većina vjeruje da mu se treba suditi u Srbiji i velika većina vjeruje da je Milošević, čak i prije nego što je suđenje počelo, kriv za zločine za koje ga Tribunal optužuje, te da je također kriv za politička ubistva i pronevjeru."

Iako favoriziraju suđenje na domaćem terenu, Srbijanci su, ipak, pokazali ogromno nepovjerenje u sudove u ovoj zemlji. Istraživanje iz 1996. pokazuje da 57 odsto ispitanika nema povje-

sto) više nego ljude koji su ga izabrali (17,6 odsto); "međunarodnu zajednicu" (44,8 odsto) prije nego "sve narode bivše Jugoslavije" (20,5 odsto); i interese međunarodnog biznisa (53,7 odsto), više nego interes domaćeg biznisa (11,2 odsto).

Zločin i egzodus

No, ovakav način razmišljanja ne pokazuje da srbijanskog javno mnjenje nije svjesno ponašanja vojnih i paravojnih snaga tokom rata u BiH. Zapravo, na pitanje da navedu tri prva događaja, koja im, u vezi sa ratom u BiH padnu na pamet, 48,1 odsto njih je navelo masakr na Markalama, opsadu Sarajeva (28,8 odsto), a zločin u Srebrenici (23,1 odsto), dakle, zločine koje su počinile srpske snage. Mnogo manje učestalo su navodili akcije drugih snaga. Primjerice, rušenje Starog mosta u Mostaru (12,7 odsto), pucnje na srpsko vjenčanje u Sarajevu 1991 (12,6 odsto) i generalno zločine protiv srpskog civilnog stanovništva (7,2 odsto).

Na pitanje da navedu tri ratna zločina koja su počinili Srbi u toku deset godina velika je većina navela masakr u Srebrenici (69,4 odsto), potom razaranje Vukovara i zločin u Račaku.

Najvećim stradanjima Srba srbijansko javno mnjenje smatra egzodus Srba iz Hrvatske (49,1 odsto), potom bombardovanje NATO-a i stradanje civila na Kosovu.

NA DANAŠNJI DAN

1515. - Umro venecijanski izdavač i štampar **Aldo Manucio**, poznat po tome što je prvi upotrijebio kurzivna slova (italik) i uveo mali praktičan format. Njegova izdanja danas su bibliofilske rijetkosti.

1701. - Počeo rat za špansko naslijeđe, nakon kojeg je Španija izgubila Gibraltar, posjede u Holandiji, Milano, Napulj i Sardiniju. Rat je vođen na evropskom tlu i u kolonijama, a završen je Utrehtskim mirovnim ugovorom 1715. godine.

1793. - Umro italijanski pisac **Karlo Goldoni**, reformator italijanskog pozorišta. Napisao je više od 100 pozorišnih komada i smatra se osnivačem italijanske realističke komedije (*Mirandolina*, *Ribarske svađe*, *Tvrđica*, *Kockar*, *Laskavač*).

1830. - U Srbiji objavljen hatišerif turskog sultana **Mahmuda II** o autonomiji Srbije u okviru Otomanskog carstva. Krajem septembra sultan je izdao berat kojim je knezu **Milošu Obrenoviću** priznato nasljedno kneževsko dostojanstvo, pod turskim suverenitetom i ruskom zaštitom.

Vuk Karadžić

1864. - U Beču umro **Vuk Stefanović Karadžić**, reformator srpskog jezika i pravopisa. Izdao je više zbirki narodnih pjesama i pripovjedaka, prvu srpsku gramatiku *Pismenica* i rječnik (1818).

1905. - Rođen poljski političar **Vladislav Gomulka**, vođa Poljske radničke partije od 1943. do 1948. i od 1956. do 1970, kada je podnio ostavku pod pritiskom radničkih nemira. Godine 1949. bio je sklonjen iz partijskog rukovodstva, a potom uhapšen kao nacionalista. Iz zatvora je pušten krajem 1954. godine. Važio je za simbol otpora sovjetskoj vlasti.

1931. - Rodena **Marija Estela Isabelita Martines**, kasnije poznata kao **Isabela Peron**, predsjednica Argentine od 1974, kada je na tom položaju naslijedila preminulog supruga **Huana Dominga Perona**. S vlasti je zbačena vojnim udarom 1976, poslije čega je, na osnovu odluke vojne hunte, bila u zatvoru do 1981. godine.

Evita Peron

1932. - Rođen francuski filmski režiser **Fransoa Trifo**, jedan od tvoraca *novog talasa* francuskog filma. Svjetsku slavu stekao je prvim filmom *400 udaraca*, snimljenim 1959, a za film *Američka noć* dobio je *Oskara*.

1952. - Umro britanski kralj **Džordž VI**, tokom čije vladavine je Indija stekla nezavisnost, a britanski kraljevi izgubili titulu "car Indije". Naslijedila ga je kćerka, kraljica **Elizabeta II**.

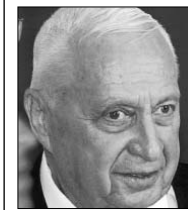
1958. - U avionskoj nesreći na aerodromu u Minhenu poginula 23 putnika, među kojima osam igrača engleskog nogometnog kluba Manchester Junajted. Nesreća se dogodila pri povratku iz Beograda, gdje je engleski tim igrao utakmicu evropskog Kupa šampiona s Crvenom zvezdom.

1993. - Umro američki teniser **Artur Eš**, prvi crni igrač koji je pobijedio u Vimbldonu 1975. godine.

1994. - Šef opozicionih socijaldemokrata **Marti Ahtisari** dobio prve direktne predsjedničke izbore u Finskoj, pobijedivši ministarku odbrane **Elizabet Ren**.

1999. - U zamku Rambuje kod Pariza, predsjednik Francuske **Žak Širak** otvorio Mirovnu konferenciju o Kosovu. Jugoslovensku delegaciju predvodio je potpredsjednik Vlade Srbije **Ratko Marković**, a albansku jedan od lidera Oslobođilačke vojske Kosova **Hašim Tači**.

2000. - Finska dobila prvu ženu predsjednika države **Tarju Halonen**, dotadašnjeg ministra vanjskih poslova.

Ariel Šaron

2001. - Na izborima u Izraelu pobijedila desničarska partija Likud, a njen lider **Arijel Šaron** izabran za premijera, umjesto **Ehuda Baraka**, čija je Laburistička partija pretrpjela poraz.

2002. - Bosanski Srbin **Dušan Fuštar** izjavio pred Haškim tribunalom da se ne osjeća krivim po svim tačkama optužnice, koja ga tereti za zločine počinjene 1992. godine.

2002. - Katolički svećenik **Atanas Scromba** predao se Tribunalu u Hagu, pred kojim je optužen za genocid počinjen u Ruandi, koji su 1994. izvršili pripadnici etničke zajednice Hutu nad Tutsima.

2002. - Sud u Atini naložio otvaranje računa bivšeg predsjednika Srbije i SR Jugoslavije i optuženog ratnog zločinca **Slobodana Miloševića**, njegovih saradnika i preduzeća u pet banaka u Grčkoj. Banke su dužne odmah vlastima predati sve podatke o prometu na desetinama ovih računata.

2002. - U 87. godini umro nobelovac **Maks Meruc**, biolog koji je otkrio strukturu hemoglobina.

2002. - Saudijska Arabija prvi put priznala da je 15 od ukupno 19 otmičara aviona koji su se 11. septembra 2001. zabilili u Svjetski trgovački centar u Njujorku i Pentagonu u Vašingtonu bili saudijski državljani.

2003. - U udesu privatnog aviona u planinama Anda poginuo kolumbijski ministar za socijalna pitanja **Huan Luis Londono**. (Onasa)

Zaboravljeni Dubrovnik

Iako je najčešće navedeni događaj vezan za rat u Hrvatskoj opsada Vukovara (53,1 odsto), akcije hrvatskih snaga su pomenute mnogo češće od akcija srpskih snaga. Primjerice, osvajanje kninskog regiona (55,3 odsto), pristizanje izbjeglica iz Hrvatske (30,5 odsto), a samo 5,3 odsto srbijanskih ispitanika je navelo bombardovanje Dubrovnika.